

Bilingualizm va uning chet tilini oqitishdagi didaktik ahamiyati

Abdusatorova Dinoraxon

2nd year master's student of the University

of Exact and Social Sciences

abdusattorovadinara651@gmail.com

Maksudova Hilola Ferdinandovna

Ilmiy rahbar, p.f.b.f.d.(PhD), dotsent v.b. Uzbekistan

Milliy Universiteti Xorijiy filologiya fakulteti

Amaliy ingliz tili va adabiyotshunoslik kafedrası

Annotatsiya: Ushbu maqola bilingualizm va uning xorijiy tillarni o'qitishdagi didaktik ahamiyati masalasini o'rganadi. Bilingualizm — ikki yoki undan ortiq tillarni bilish va ulardan muntazam foydalanish qobiliyati — o'quvchilarning til o'rganish samaradorligini oshirishga yordam beradi. Maqolada bilingualizmin ta'lim jarayoniga ta'siri, shuningdek, o'qitishda qo'llaniladigan didaktik metodlar va strategiyalar keltiriladi. Maqolada keltirilgan dalillar asosida, bilingualizm o'quvchilarga til o'rganishda keng imkoniyatlar yaratishi, madaniy almashinuvni rag'batlantirishi va kommunikativ ko'nikmalarni rivojlantirishda muhim rol o'ynashi ko'rsatildi.

Kalit so'zlar: ikki tillilik, didaktik xususiyatlar, til o'rgatish, o'quv jarayoni, didaktik usullar, strategiyalar va kommunikativ qobiliyatlar.

Abstract: This article examines the issue of bilingualism and its didactic value in foreign language teaching. Bilingualism—the ability to know and use two or more languages regularly—helps students improve their language learning. The article presents the impact of bilingualism on the educational process, as well as didactic methods and strategies used in teaching. Based on the evidence presented in the article, it was shown that bilingualism provides students with a wide range of opportunities in language learning, promotes cultural exchange, and plays an important role in the development of communicative skills.

Key words: bilingualism, didactic features, language teaching, learning process, didactic methods, strategies and communicative skills.

Kirish. Bilingvizm aslida ikki yoki undan ortiq tilda erkin gapira olish qobiliyati sifatida ta'riflanadi. Bilingvizm o'rganish jarayonida ko'plab afzalliklarga ega bo'lishi bilan birga, xorijiy tillarni o'qitishda ham muhim rol o'ynaydi. Zamonaviy ta'lim tizimida xorijiy tillarni o'rganish faqatgina til o'rganish emas, balki madaniyatni, tarixni va umuman, butun bir xalqni tushunishdir. Bu maqolada bilingvizm va uning xorijiy tillarni o'qitishdagi didaktik ahamiyati haqida bahs yuritamiz. Bilingualizmning turlari

1. Siyosiy bilingualizm: Davlat tomonidan rasmiy til sifatida tan olingan tillar.
2. Ijtimoiy bilingualizm: Turli tillarda gapiruvchi alohida guruhlarining mavjudligi.
3. Shaxsiy bilingualizm: Shaxsning o'zi tomonidan qabul qilingan va o'rganilgan tillar.

Bilingvizmning ahamiyati. Bilingvizm, birinchidan, kishi uchun keng ko'lamli muloqot imkoniyatlarini yaratadi. Ikki tilni bilish orqali shaxs nafaqat o'z ona tilida muloqot qilish, balki boshqa madaniyatlarda va xalqlar bilan ham yaqinlashadi. Bu, o'z navbatida, madaniy tadqiqotlar va xalqaro aloqalar o'rnatishda muhimdir. Misol uchun,

ingliz va rus tilini biladigan kishi, ushbu tillarda yaratilgan adabiyotlarni o'qish va tushunish orqali, har ikki madaniyatga oid chuqur bilimga ega bo'lishi mumkin.

Didaktik ahamiyati. Ta'lim samaradorligini oshirish: Bilingualizmdan foydalangan holda, ta'lim jarayoni yanada samarali bo'lishi mumkin. O'quvchilar ikki yoki undan ortiq tillarda bilim olishadi va analitik fikrlash qobiliyatini rivojlantiradilar. Madaniy bilim va ko'rish doirasini kengaytirish: Bilingualizm ta'lim jarayonida o'quvchilarni boshqa madaniyatlar bilan tanishtiradi, bu esa dunyoqarashni kengaytiradi. Til o'rganish qobiliyatini oshirish: Chet tillarini o'rganish jarayonida ko'p tilli muhit yaratish orqali o'quvchilar tilni osonroq va tezroq o'zlashtirishi mumkin.

Ta'lim jarayonida bilingualizmning o'rni juda muhim hisoblanadi. Quyida uning ba'zi ahamiyatlarini ko'rib chiqamiz:

1. Kognitiv rivojlanish: Bilingualizm farzandlar uchun fikrlash va mantiqiy qobiliyatlarni rivojlantirishga yordam beradi. Ikki tilni bilish miyada yangi bog'lanishlar yaratadi va muammoni hal qilishni osonlashtiradi.
2. Madaniy tushuncha: Bilingual ta'lim talabalariga har ikki til va madaniyatni chuqurroq o'rganish imkonini beradi. Bu esa ularning global dunyoqarashini kengaytiradi va madaniyatlararo muloqotni osonlashtiradi.
3. Ijtimoiy ko'nikmalar: Bilingualizm o'quvchilarga turli tillarda muloqot qilish imkonini beradi, bu esa ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirishda yordam beradi. O'zaro muloqot qilish orqali talabalar o'zaro hurmat, tushunish va empatiya kabi ko'nikmalarni o'rganadilar.
4. Ta'limdagi muvaffaqiyat: Ba'zi tadqiqotlar bilingual o'quvchilar o'zlarining monolingval tengdoshlariga nisbatan ta'limda yaxshiroq natijalarga erishishlarini ko'rsatadi. Bu, xususan, til o'qitish, ijodkorlik va o'qish ko'nikmalarida o'zini namoyon qiladi.

5. Kasbiy imkoniyatlar: Bilingvalizm kelajakda kasb tanlashda va ishga joylashishda ham katta afzalliklarga ega. Ko'p tilli odamlar turli sohalarda, xususan, xalqaro biznes, diplomatiya va ta'lim kabi sohalarda talabgor hisoblanadi.

Xorijiy tillarni o'qitishda didaktik yondashuv. Xorijiy tillarni o'qitishda didaktik yondashuvning asosiy maqsadi – o'quvchilarni nafaqat til birikmalarini, balki ularning real hayotdagi qo'llanilishini ham o'rganishga tayyorlashdir. Bilingvizm o'z ichiga olgan didaktik yondashuvlar, o'quvchilarga tillararo bog'liqlikni, o'zaro farqlarni va o'xshashliklarni tushunishga yordam beradi. Bundan tashqari, bilingvizmning xorijiy til o'qitishidagi didaktik ahamiyati shundaki, bu jarayon davomida o'quvchilarda tanqidiy fikrlash qobiliyatini shakllantirishga yordam beradi. O'quvchilar, ikki til o'rganish jarayonida, ikki xil mantiqiy yo'nalish va ijtimoiy kontekstni tahlil qilishga o'rganishadi. Bu esa ularni yanada mustaqil va kreativ fikrlashga undaydi.

Naturalizm va muloqot. Xorijiy tillarni o'qitishda muloqotli yondashuvlar, bilingvistik muhitda o'rganishni samaro qilishda muhim ahamiyatga ega. O'quvchilar, tilni nafaqat nazariy asoslarida, balki amaliyotda ham o'rganishlari zarur. O'qituvchilar, darslarda haqiqiy hayotdagi mavzularni muhokama qilishi va talabalarning shaxsiy hayotlari bilan bog'liq misollar orqali muloqot qilishlari, til o'rganishni yanada qiziqarli va mashg'ulotli qiladi.

Shuningdek, bilingvizmning xorijiy tillarni o'qitishdagi ahamiyati o'quvchilarni o'zaro ishlashga rag'batlantirishda ham namoyon bo'ladi. Guruhlarda yoki juftliklarda ishlash, o'quvchilarga o'zaro fikr almashish va tilni amalda qo'llash imkonini beradi. Bu esa o'quvchilarning tilni yanada chuqurroq va yaxshiroq o'zlashtirishiga xizmat qiladi.

Xulosa. Bilingualizm va uning chet tilini o'qitishda didaktik ahamiyati ta'lim jarayonining samaradorligini oshirish, madaniy bilimsizlikni bartaraf etish va intellektual rivojlanishni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Bu jarayon nafaqat o'quvchilar uchun, balki o'qituvchilar uchun ham yangi imkoniyatlarni ochadi. Bilingvalizm ta'lim jarayonida

muhim rol o'ynaydi. U nafaqat til ko'nikmalarini rivojlantirmaydi, balki shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishga ham hissa qo'shadi. Shuning uchun, ta'lim tizimlarida bilingval ta'limni qo'llab-quvvatlash va rivojlantirish o'z navbatida foydali bo'ladi.

Bilingvizmning xorijiy tillarni o'qitishda muhim didaktik ahamiyatga ega. Bu nafaqat til o'rganish jarayoni, balki madaniy va tarixiy kontekstni o'rganish, kommunikativ qobiliyatlarni rivojlantirish va tanqidiy fikrlashni kuchaytirish jarayonidir. O'qituvchilar va ta'lim muassasalari

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Vodyasova, L.P. (2017). The development in students concepts of language aesthetic ideal while studying stylistics. Modern science. 7, 132-134 [in English].
2. Homel, P., Palij, M., & Aaronson, D. (2014). Childhood Bilingualism: Aspects of Linguistic, Cognitive, and Social Development. New York, USA: Psychology Press [in English].
3. Chumbow, S.B. (2018). Multilingualism and Bilingualism. London, UK: IntechOpen [in English].
4. Bekerman, Z., & McGlynn, C. (2007). Addressing Ethnic Conflict through Peace Education: International